

בש"פ 6202/15 - שלמה גוהר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 6202/15

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

העורר: שלמה גוהר

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
בתיק מ"ת 44029-05-15 שניתנה ביום 2.9.2015 על
ידי כב' השופט צ' גורפינקל

תאריך הישיבה: ח' בתשרי התשע"ו (21.9.2015)

בשם העורר: עו"ד עופר קופרמן
בשם המשיבה: עו"ד נילי פינקלשטיין

החלטה

ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים)
על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט הבכיר צ' גורפינקל) מיום 2.9.2015, בגדרה דחה בית
המשפט בקשה של העורר לעיון חוזר בתנאי שחרורו למעצר בית וליציאה לעבודה.

עמוד 1

1. נגד העורר (1991) ואדם נוסף (להלן: אלכסנדר) הוגש ביום 22.5.2015 כתב אישום המייחס להם עבירות של החזקת סם שלא לצריכה עצמית לפי סעיפים 7(א) ו-7(ג) רישא לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן: הפקודה) והחזקת כלים המשמשים להכנת סם מסוכן או לצריכתו לפי סעיף 10 רישא לפקודה.

על פי המתואר בעובדות כתב האישום, העורר ואלכסנדר החזיקו, בדירה שאותה שכרו, סמים מסוכנים, שכללו נוזל במשקל כולל של 555 גרם המכיל סם מסוכן מסוג דימתילטרופטאמין (DMT) שהוחזק במקפיא ו-23 צמחי קקטוס במשקל כולל של 74 ק"ג המכילים סם מסוכן מסוג מסקאלין. כמו כן החזיקו השניים בדירה מספר משקלים אלקטרוניים המשמשים להכנת סם מסוכן.

הליכי המעצר

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצר העורר ואלכסנדר עד תום ההליכים (השניים נעצרו עוד ביום 14.5.2015). בדיון שנערך ביום 28.5.2015 בבית המשפט המחוזי הסכימו באי כוחם של השניים לקיומן של ראיות לכאורה לעניין החזקת הנוזל, אך חלקו על קיומה של תשתית ראיתית לכאורית על עצם קיומה של עבירה בהחזקת הקקטוסים. המשיבה טענה כי השניים התכוונו להפיק סם מסוכן מהקקטוסים, שכן המדובר בקקטוסים ייחודיים שהובאו מדרום אמריקה ושניתן להפיק מהם מסקאלין. יוער, כי די ברור שמשקל הקקטוסים הנקוב בכתב האישום אינו מלמד על כמות הסם שבה מדובר. בהחלטתו מאותו היום קבע בית המשפט המחוזי (כב' השופט צ' קאפח), כי השאלות הנוגעות לעניין החזקת הקקטוסים תיוותרנה להכרעת המותב שידון בתיק העיקרי. באשר לבקשה למעצר עד תום ההליכים, צוין כי יש לערוך הבחנה בין העורר לבין אלכסנדר, נגדו תלוי ועומד כתב אישום בגין עבירה דומה. באשר לעורר, נקבע, כי עברו נקי וכי הפיקוח המוצע של אמו וסבתו יוכל להפיג את מסוכנותו. על כן הורה בית המשפט המחוזי על שחרורו של העורר למעצר בית בפיקוח כאמור ובערבות צד ג' בסך 10,000 ש"ח והפקדה במזומן בסך 5,000 ש"ח. כמו כן נקבע, כי העורר יהיה רשאי לצאת ממעצר בית, בפיקוח ובליווי, לפגישות בשירות המבחן ולמשרדו של בא-כוחו, וכן יוכל לצאת פעם ביום בין השעות 18:00-20:00 ברדיוס של 1 ק"מ מדירת המגורים בה הוא נתון במעצר בית. נגד העורר הוצא צו עיכוב יציאה מארץ, וכן התבקש תסקיר מעצר.

3. בתסקיר המעצר מיום 22.6.2015 תואר רקע משפחתי קשה של העורר, הכולל אב שלו עבר פלילי וגירושים של ההורים. העורר הוא הבכור במשפחה ומגיל צעיר התחיל לעבוד כדי לסייע בפרנסת המשפחה. כמו כן, צוין בתסקיר כי העורר לא הצליח להשתלב במסגרות והחל לצרוך סמים מגיל 17 כשלאורך השנים השימוש נעשה אינטנסיבי ויומיומי כשהוא מעורה בעולם הסמים ונפגש עם צרכני סמים נוספים. העורר תיאר ניסיונות גמילה מסמים שכשלו בהיעדר טיפול מסודר. שירות המבחן התרשם כי מדובר בבחור בעל יכולות, המצליח לתפקד במישור התעסוקתי ומכיר במצבו. הודגש כי קיים סיכון להישנות ביצוע העבירות, אולם להערכת שירות המבחן יש בעצם מעצרו של העורר וההליך המתנהל נגדו כדי להוות גורם מרתיע המציב גבולות ומצמצם סיכון. שירות המבחן התרשם באופן חיובי גם מהמפקחת, אמו של העורר, אך בשל קשייה בפיקוח רציף לאורך זמן הומלץ על קביעת חברו של העורר כמפקח נוסף וכן להטיל עליו צו פיקוח מעצרים למשך 6 חודשים.

4. בחלוף כחודשיים ממתן ההחלטה בעניינו, הגיש העורר לבית המשפט המחוזי "בקשה לעיון חוזר בתנאי המעצר" בגדרה התבקש בית המשפט להתיר לעורר לצאת לעבוד בימים א-ה בין השעות 6:00-22:00 וביום ו' בין השעות 6:00-16:00 במסעדה ברמת גן. בדיון בערר הובהר כי מדובר בעבודה במשמרות של שמונה שעות ביום במסגרת השעות הנ"ל. בבקשה עמד העורר על כך שהוא נתון במעצר בית בבית אמו שהיא אם חד הורית והמפרנסת היחידה בבית בו המצב הכלכלי רעוע מאוד. צוין, כי המבקש לא הפר את תנאי שחרורו וכי קיימת חשיבות ליציאה לעבודה "כצעד בונה אמון", שכן העורר מצוי במעצר בית כחודשיים והדבר מהווה גורם מרתיע עבורו. כמו כן נאמר כי העורר ישהה במסעדה בפיקוחו של מנהל המסעדה או של שניים מעובדים במקום. המדינה התנגדה לבקשה בשל חומרת המעשים המיוחסים לעורר ומאחר שלא חלף די זמן מיום שחרורו למעצר בית על מנת לבסס את האמון שנדרש לקבלת בקשתו ליציאה לעבודה.

5. בהחלטתו מיום 18.8.2015 הורה בית המשפט המחוזי (כב' השופט א' בכר) על המצאת תסקיר מבחן משלים בגדרו תבחן האפשרות ליציאה לעבודה בפיקוח הגורמים שהוצעו בבקשה. בהחלטה צוין כי אמנם אין חולק שהעבירות המיוחסות לעורר חמורות, אולם הוזכר כי העורר נעדר עבר פלילי וכי קשה לדעת מהו המצב האמיתי בו מצוי העורר במעצר הבית ועל כן נדרש תסקיר משלים.

6. בתסקיר המשלים (מיום 30.8.2015) נמסר כי העורר משתף פעולה עם שירות המבחן ואף גורמי הטיפול המטפלים בעורר התרשמו שהוא נחוש לערוך שינוי באורח חייו. כמו כן, העורר השתלב בטיפול קבוצתי לעצורי בית ומגלה הבנה למצבו. שירות המבחן התרשם ממנהל המסעדה שהוצע כמפקח כמי שמבין את מצבו של העורר ומהווה גורם סמכותי ומציב גבולות ולא יתקשה להתאים למשימת הפיקוח על העורר. לאור האמור ועל רקע העובדה שההתרשמות היא שלמרות הזמן הקצר שחלף העורר הספיק להשתלב באופן חיובי במסגרות הטיפול, שומר על ניקיון מסמים ומתמודד עם מצבי מצוקה, המליץ שירות המבחן לאפשר לעורר לצאת לעבודה בפיקוח מנהל המסעדה.

7. בהחלטה נשוא הערר דחה בית המשפט המחוזי (כב' השופט הבכיר צ' גורפינקל) את בקשתו של העורר לשנות את תנאי המעצר לשם יציאה לעבודה. בית המשפט הזכיר בהחלטתו את התרשמות שירות המבחן מהעורר, אך ציין את ההלכה לפיה עצם בקשת התסקיר על ידי בית המשפט אין בה כדי לטעת בלב הנאשם הנחה שבקשתו עומדת להתקבל, וכל מקרה יש לבחון לגופו. לגופו של עניין נקבע, כי חרף המלצת שירות המבחן, פרק הזמן שחלף מאז ההחלטה במסגרתה שוחרר העורר למעצר בית (שלושה חודשים), שבמהלכו הועמד בפיקוח של שירות המבחן למשך ששה חודשים, קצר מידי כדי להצדיק בחינה חוזרת של תנאי השחרור, וכי חלוף הזמן אינו מצדיק את שינוי התנאים שנקבעו בהחלטה. ואולם, כך נקבע, התקופה הסבירה לדון בשינוי תנאי המעצר היא בתום הפיקוח של שירות המבחן, ועל כן הורה בית המשפט, כי במסגרת הכנת תסקיר משלים בתום ששת חודשי הפיקוח, יתייחס שירות המבחן גם לאפשרות של יציאה לעבודה, לקראת דיון שיתקיים בעניינו של העורר.

הערר

8. על החלטה זו של בית המשפט המחוזי מלין העורר בטענה כי שגה בית המשפט בכך שקבע כי לא די בחלוף שלושה חודשים מיום שחרורו של העורר למעצר בית כדי לדון שוב בתנאי שחרורו. נטען, כי בית המשפט לא נתן די

משקל לעובדה שבית המשפט ראה לנכון, בהחלטתו מיום 18.8.2015, להורות על הכנת תסקיר משלים לעניין יציאתו של העורר לעבודה, החלטה שלא היתה ניתנת אילו סבר בית המשפט כי טרם הגיעה השעה לקיים עיון חוזר בתנאי השחרור נוכח פרק הזמן שחף מאז נקבעו התנאים. נטען עוד כי בית המשפט לא נתן משקל ראוי לנסיבות האישיות של העורר, לרבות מצבה הכלכלי של משפחתו, ולכך שהעורר משתף פעולה עם שירות המבחן. עוד צוינו עברו הנקי של העורר וההקפדה מצדו על תנאי השחרור בהם הוא נתון. לבסוף הפנה העורר לפסיקה של בית משפט זה באשר לאיזון הראוי שעל בית המשפט לערוך בין הזכות החוקתית לחופש העיסוק ושיקולי שיקום נאשם לבין ההגנה על שלום הציבור.

9. המשיבה מתנגדת לערר הן מנימוקי בית משפט קמא והן נוכח המיוחס לעורר והרקע ההתמכרותי והתלותי שלו כפי שהוא מפורטים בתסקיר. נטען כי פרק הזמן שחלף מאז שחרורו של העורר אינו מספיק לגבש עמדה שכן ההכרות עימו והטיפול בו מצויים בראשיתם.

דיון והכרעה

10. החלטת בית משפט קמא לדחות את בקשת העורר לשינוי תנאי השחרור מבוססת אך על הנימוק שטרם חלף פרק זמן שיצדיק בחינה מחדש של התנאים. אלא שנראה כי נימוק זה, לו טענה המשיבה גם בדיון שהתקיים בפני כב' השופט א' בכר, נדחה, ולו מכללא, כבר בהחלטה מיום 18.8.2015. בנסיבות אלה ספק אם היה מקום להגיע לתוצאה שונה, לאחר ששירות המבחן התבקש להתייחס לבקשה לעיון חוזר ומבחינת העורר עלה בידו לצלוח את הטענה האמורה, שהיא בבחינת "טענת סף", מה גם שהדיון מיום 2.9.2015 לא היה בבחינת ערר על ההחלטה שקדמה לו. ברי כי בית המשפט אינו מחויב לאמץ את המלצת שירות המבחן ושיקול הדעת המלא נתון בידיו. אלא שהבקשה לעיון חוזר לא נדחתה כיוון שבית המשפט הסתייג מעמדת שירות המבחן, אלא בנימוק ששעת הבחינה המחודשת טרם הגיעה. זאת, שעה ששבועיים קודם לכן נקבע שיש להחל בבחינה המחודשת של תנאי השחרור ולשם כך ניתנה הוראה על הכנת תסקיר משלים. מטעם זה ההחלטה מעוררת קושי. זאת ועוד, משנחסמה דרכו של העורר בטענת הסף האמורה, גם לא נבחן התסקיר המשלים לגופו.

מעבר לכך, שירות המבחן לא הגיע למסקנה שלא חלף די זמן על מנת שיוכל לעמוד על טיבו של העורר לצורך בחינת האפשרות של יציאה לעבודה. על כן, גם אם הבקשה לעיון חוזר הוגשה בחלוף זמן קצר מדי, שכשלעצמו ככלל לא מצדיק הגשת בקשה מסוג זה, הרי שלאחר שהבחינה הועברה בפועל לשירות המבחן, וזה לא מצא כי פרק הזמן הקצר אינו מאפשר לו לבוא בהמלצה, אין מקום לדחות את הבקשה רק מחמת היותה מוקדמת מדי. בדיעבד הסתבר, כי במקרה דנא חלוף הזמן הצדיק בחינה מחודשת של תנאי השחרור, נוכח עמדתו המעודכנת והמשלימה של שירות המבחן שלא היתה יכולה להימסר עובר לשחרור העורר.

11. בחינת התסקיר המשלים לגופו מצביעה על קיומו של בסיס ראוי למסקנה לפיה יש מקום לאפשר לעורר לצאת לעבוד. מדובר בפיקוח שנמצא הולם ובעבודה שמאפשרת קיום פיקוח אפקטיבי. בהתחשב גם בנתוני העורר, איני רואה טעם טוב מדוע שלא לאמץ את המלצת שירות המבחן. על פי התסקיר האמור, בדיקות שתן שהעורר מוסר נמצאו נקיות מסם, הוא סיים תהליך אבחון במסגרת שירות המבחן והחל בתהליך טיפולי פרטני וקבוצתי, הוא מגלה מוטיבציה לשינוי באורח חייו ומגלה הבנה לגבי גורמי הסיכון. שירות המבחן ראה לנכון לציין כי יש בעצם היציאה לעבודה בכדי להפחית

את הסיכון הנשקף מהעורר ולחזק את צדדיו המתפקדים. נראה, אפוא, כי הסיכון שבקבלת בקשת העורר נמוך מהסיכוי שהמהלך יתרום לשיקום אדם צעיר שעד כה ניהל אורח חיים בעייתי ושיתכן שעתה הוא בשל לשינוי כיוון.

12. הערר מתקבל. העורר יוכל לצאת לעבודה בעסקו של מר רז בר עוז, מסעדה במתחם תל השומר, ובפיקוחו הצמוד של זה במשך כל שעות העבודה. על העורר להיות מלווה על-ידי אחד המפקחים בדרכו ממקום מעצר הבית למקום העבודה ובחזרה. מתיר לעורר לעבוד בין השעות 06:00 ו-22:00, במשמרות של 8 שעות. מר בר עוז יחתום במזכירות בית המשפט המחוזי בתל-אביב על ערבות בסך 10,000 ש"ח וכל עוד לא תחתם הערבות לא יחל העורר בעבודה. כל יתר תנאי השחרור יעמדו בעינם.

ניתנה היום, י"א בתשרי התשע"ו (24.9.2015).

ש ו פ ט